

Financiële analyse 2020 en coronacrisis

“Al doende leert men”

NB: de financiële analyse is in de plaats gekomen van de voorjaarsnota vanwege de gevolgen van de coronacrisis. De voorjaarsnota (en ook de financiële analyse) en bijbehorende documenten zijn stukken waar partijen in de gemeenteraad door middel van wensen en bedenkingen sturing kan geven hoe de begroting, die in november behandeld wordt, eruit komt te zien. Hieronder volgen de beschouwingen van de PGA.

Voor de pdf van de financiële analyse verwijzen wij naar:

<https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Asten/058b89be-928c-4364-b794-81259307e2ee>

Geachte leden van de raad, het college, publiek bij deze raadsvergadering en luisteraars bij Siris,

Al doende leert men. De coronacrisis heeft ernstige gevolgen voor iedereen in Nederland, overheid en inwoners. Daarnaast worden de gevolgen van de transitie van het sociale domein die sinds 2015 gaande is, steeds duidelijker¹. Bestaande structuren en mogelijkheden die gemeentes hebben zijn onvoldoende om deze problemen te tackelen. De gemeente wordt een lerende organisatie. De gemeente heeft al jaren achter elkaar moeilijke beslissingen moeten nemen. De afgelopen jaren lopen de kosten van het sociaal domein op. Daar komt de coronacrisis nog bij. Of er compensatie komt is onduidelijk. Wie betaalt de rekening? Dat dit in zijn geheel op het bordje van de gemeente komt is onaanvaardbaar.

De kosten blijven stijgen en het gat dat zo ontstaat dichten we met een greep uit de algemene reserve. De algemene reserve aanwenden om gaten te vullen is niet de oplossing. Dat heet in gewone mensentaal ‘potverteren’.

De PGA ziet de financiële analyse als een voorteken voor de nabije toekomst. We gaan onzekere tijden tegemoet. Wat vandaag waarheid is, zal morgen achterhaald zijn. De analyse zal ongetwijfeld de komende tijd veranderen. Welke kant op weten we niet. Daarom is de PGA terughoudend in haar nieuwe wensen. Er zijn twee sporen te onderscheiden in de financiële analyse: enerzijds de steeds hoger wordende uitgaves en anderzijds de gaten die de coronacrisis in de begroting slaat.

In de financiële analyse zijn een aantal specifieke vragen gesteld².

Met betrekking tot het dekkingsplan wil PGA:

- Minder nieuwe wensen doorvoeren;
- Het bestaande beleid heroverwegen;
- De maatregelen op de plank, lekker op de plank laten staan en het er nooit meer over hebben;
- Lastenverzwaring beperkt houden waarbij de zwakke schouders ontzien worden;
- Voor andere maatregelen denken wij aan het inzetten op subsidies en stimuleringsregelingen bij de uitvoer van projecten.

¹ Hier wordt bedoeld op de taken die de gemeentes van het Rijk hebben overgenomen.

² Zie pagina 3 van de financiële analyse. Daar staat een rode draad wat de gemeente precies wil weten van de partijen om de begroting op te stellen.

De ontwikkeling van de algemene reserve is zorgelijk. Al jaren zien we een dalende trend. Op ten duur tast dit de zelfstandigheid van kleinere gemeentes aan.

De negatieve stand van de reserve eenmalige bestedingen kan afgedekt worden door geen nieuwe wensen en door geplande investeringen uit te stellen. Maar let wel: deze investeringen leiden mogelijk ook tot extra werk (spin-off) voor lokale bedrijven en in dat geval is het onwenselijk investeringen uit te stellen. Kijk daar goed naar. Aanvulling uit de algemene reserve is niet wenselijk, maar als het moet, kan dit tot een ratio van 2,0 bij het weerstandsvermogen³. Daarmee is de eerste vraag over de impact van de coronacrisis beantwoord. Wat betreft de rol van de gemeente in de coronacrisis: die zien wij voornamelijk als faciliterend. Lokale financiële bijdragen vergen maatwerk en kunnen in sommige gevallen uitgekeerd worden.

In het vervolg van het stuk wordt ingegaan op autonome ontwikkelingen, maatregelen op de plank en nieuwe wensen.

Autonome ontwikkelingen:

In 'Autonome ontwikkelingen – Structureel' staan een aantal PM.-posten die ons zorgen baren en die in de toekomst nog meer drukken op de begrotingsresultaten. We hebben verder één opmerking over 'Een tien voor jeugd'.

Een tien voor jeugd:

De nieuwe organisatie 'Een tien voor jeugd'⁴ kost ongeveer 12.500 euro per jaar extra. Een kwaliteitsverbetering wordt beoogd, maar het moet ook besparingen opleveren bij de organisaties die eerst de inkoop voor de jeugd deden. Een dergelijke besparing is niet terug te vinden.

Maatregelen op de plank⁵:

Bij de begroting 2020 gaf de PGA aan, de maatregelen op de plank niet te willen doorvoeren. Ook was de PGA van mening dat een spreekwoordelijke plank benoemen geen zin heeft.

De besparingen per specificatie bij 'Maatregelen op de plank' zijn klein, en als we kijken naar de grotere besparingen in de lijst dan achten wij deze onwenselijk of onuitvoerbaar. Wij betwijfelen bijvoorbeeld of we met zelf textiel inzamelen 40.000 euro besparen. De regeling Meedoen en de post burgerinitiatieven zorgen ervoor dat leefbaarheidsproblemen of sociale problemen worden aangepakt, die anders veel geld en moeite kosten. De formatie toezicht en handhaving is gewoon nodig gebleken, ook als we kijken naar het uitvoeringsprogramma 2020 en het jaarverslag wat laatst in de commissie ter kennisneming is voorgelegd.

Wat ons betreft hebben we het hier niet meer over.

Nieuwe wensen⁶:

Maatregelen 4 tot en met 7 bij 'Nieuwe wensen – Structureel', dat zijn punten die te maken hebben met beheer openbare ruimte, zien wij als noodzakelijk.

³ Als u meer wilt weten over het weerstandsvermogen bij een gemeente dan verwijs ik u naar paragraaf 8 Weerstandsvermogen en risicobeheersing pagina 60.

⁴ De organisatie die de inkoop gaat regelen voor jeugdzorg, zie ook pagina 13 voor een verdere toelichting.

⁵ Zie pagina 6 in de financiële analyse 2020

⁶ Zie pagina 19 tot en met pagina 25 voor de lijst van nieuwe wensen.

Gemeenschapshuis:

De gemeente heeft een voorbeeldfunctie en daarom dient het gebouw duurzaam te zijn. Als we de tekst lezen snappen wij niet waarom een structurele last ontstaat bij het verduurzamen van het gebouw. Immers, een duurzame bouw zou bekostigd kunnen worden via het incidenteel geld binnen het project. Bovendien gebeurt vaak het omgekeerde: duurzame maatregelen zorgen juist dat op de lange termijn geld bespaard wordt. Energiekosten zijn laag of zelfs nul!

Perspectief Vrijtijdseconomie⁷:

Moet het allemaal zo luxe? Wat wil men dat het verband oplevert? We gaan klaarblijkelijk als subregio al samenwerken met de marketingstichting Eindhoven²⁴⁷. Is het dan niet beter om als regio samen te gaan werken in 'Brainport Eindhoven', zodat we voorkomen dat we met kleine subregio's allemaal zelf het wiel gaan uitvinden. Het begrip 'Brainport Eindhoven' is in opkomst, heeft een uitstekende naam en is wereldwijd bekend. Sluit daarbij aan. Verder is onze boodschap: hou de kosten in toom!

Boa-capaciteit:

Er wordt gevraagd de boa-capaciteit op te plussen. We zien dit als een teken dat we niet kunnen tornen aan de formatie toezicht en handhaving zoals wordt voorgesteld bij 'de maatregelen op de plank'.

Visies:

Er staan een aantal wensen voor nieuwe visies zoals Centrumvisie Asten, Gebiedsvisie Ommel 1000 +, Vrijtijdseconomie en de toekomstagenda. De huidige financiële situatie, dwingt ons onorthodoxe maatregelen te nemen, en dus stellen we voor de visies onder te brengen in het proces van de omgevingswet. Daarnaast is het de vraag of afgebakende visies, vanuit de gemeente opgesteld, passen bij de Toekomstagenda 2030 waarbij we meer initiatief vragen van de burgers en de gemeenschap zelf.

Ditzelfde geldt voor het verkeersonderzoek rondom Nobis: laat de initiatiefnemer dit zelf onderzoeken. De initiatiefnemer moet bij nieuwe ontwikkelingen aantonen dat de plannen uitvoerbaar zijn en passen bij de verkeerssituatie.

Kortom bij de nieuwe wensen zien wij mogelijkheden punten samen te voegen, andere punten zien we als noodzakelijk en sommige zaken kunnen via bestaande budgetten gefinancierd worden.

Coronacrisis⁸:

Bovenop de stijgende kosten komt de coronacrisis. Dat vergt een lerende organisatie. Gaandeweg het proces krijg je er beter grip op. Veel cijfers zijn nog niet ingevuld. Dat is te begrijpen, maar maakt het lastig hier iets van te zeggen. Het is koffiedik kijken. Wel denken we dat de bedragen te optimistisch zijn.

Het Rijk is het eerste aanspreekpunt voor ondersteuning en tegelijkertijd de meest onzekere factor. In die context, moet de gemeente keuzes maken hoe zij inwoners en ondernemers kan steunen. Dit

⁷ Dit is een visie van de Peelgemeenten hoe zij komende tijd toerisme en recreatie willen verder brengen. Gezien de financiële uitdagingen waar we voorstaan als gemeente vinden we dat er veel geld wordt geïnvesteerd in dit project en zijn kritisch of dit geld gaat opleveren en of er geen tussenliggende oplossingen zijn om toerisme en recreatie op de kaart te zetten.

⁸ Zie pagina 26 – 60 in de financiële analyse

betekent echter niet dat we altijd tot het gaatje moeten zoeken naar allerlei regelingen die door het rijk in het leven zijn geroepen om te beslissen welke ondersteuning mogelijk is.

Samen met inwoners moeten we bekijken welke taken de gemeente heeft en welke taken lokale bedrijven kunnen uitvoeren, zodat we lokale bedrijven kunnen behouden.

Sluit aan bij alle gemeentelijke initiatieven en provinciale initiatieven die het Rijk aanspreken tijdens deze coronacrisis. Blijf ervoor zorgen dat we bij het Rijk aan tafel zitten, dat we gezien en gehoord worden.

Extra lokale maatregelen naar aanleiding van coronacrisis:

In de raad van 26 mei 2020 is een initiatiefvoorstel hierover verworpen⁹. Een aantal zaken zouden uitgezocht worden om zorgvuldig te kunnen handelen. Een analyse om breder te kijken of er meer verenigingen in nood verkeren is ter sprake gekomen. Wij zien de resultaten hiervan en deze cijfers niet terugkomen in de analyse.

De PGA is van mening dat we niet tot het gaatje alle rijksregelingen kunnen onderzoeken. Wat je nu in beeld hebt, kan morgen weer achterhaald zijn. Zeker in noodsituaties moeten op een gegeven moment keuzes gemaakt worden. Onze verwachting is dat veel clubs geen steunmaatregelen nodig hebben, maar waar nodig helpen we lokale verenigingen.

Belangrijk is de creativiteit die we die zien bij de uitbreiding van de terrassen of Koop Lokaal. Deze initiatieven zijn belangrijk voor de toekomst van de ondernemers in Asten. Het laatste wat we willen is dat we een dorp zijn zonder winkels en bedrijven. Daarom moeten we die initiatieven op alle mogelijke manieren financieel en niet-financieel ondersteunen. Daarbij kun je denken aan brainstormsessies hoe ze zich als lokale ondernemers beter kunnen presenteren op het wereldwijde web.

Enquête:

We vinden het zorgelijk dat 10 tot 20 % van de bedrijven vreest voor het voortbestaan in de komende 3 tot 6 maanden. Hou de vinger aan de pols en kijk waar de gemeente kan helpen.

Tot slot willen we de afdeling Financiën bedanken voor de lastige klus van de uitgebreide financiële analyse.

Voorzitter, tot zover.

Fractie PGA
Sandu Niessen
Marcel van Oosterhout
Annemie Urlings

⁹ Zie agendapunt 13 in de raad dd. 26 mei 2020: <https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Asten/346560f8-5487-4ac6-93dd-a4fbe1e2886e>